

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥అథ ప్రథమ కాణ్డే చతుర్థః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ ఆ దదే గ్రావాఽస్యధ్వరకృద్దేవేభ్యో గమ్భీరమిమమధ్వరం కృధ్యుత్తమేన
పవిసేన్త్రాయ సోమగ్ం సుషుతం మధుమంతం పయస్వంతం వృష్టివనిమిన్త్రాయ త్వా
వృత్రఘ్న ఇన్త్రాయ త్వా వృత్రతుర ఇన్త్రాయ త్వాఽభిమాతిఘ్న ఇన్త్రాయ త్వాఽదిత్యవత
ఇన్త్రాయ త్వా విశ్వదేవ్యావతే శ్వాత్రాః స్థ వృత్రతురో రాధో గూర్తా అమృతస్య పత్నీస్తా
దేవీర్దేవత్రేమం యజ్ఞం ధతోపహూతాః సోమస్య పిబతోపహూతో యుష్మాకగ్ం [౧] సోమః
పిబతు యత్తే సోమ దివి జ్యోతిర్యత్పుథివ్యాం యదురావన్తరిక్షే తేనాఽస్మై
యజమానాయోరు రాయా కృధ్యధి దాత్రే వోచో ధిషణే వీడూ సతీ వీడయేథామూర్జం
దధాథామూర్జం మే ధత్తం మా వాగ్ం హిగ్ంసిషం మా మా హిగ్ంసిష్టం
ప్రాగపాగుదగధరాక్తాస్త్యా దిశ ఆ ధావన్తవమ్బు ని ష్వర యత్తే సోమాఽదాభ్యం నామ
జాగృవి తస్మై తే సోమ సోమాయ స్వాహా॥[౨]

యుష్మాకగ్ స్వర యత్తే నవచ॥1.4.1॥

వాచస్పతయే పవస్వ వాజిన్ వృషా వృష్ణో అగ్ంశుభ్యాం గభస్తిపూతో దేవో దేవానాం
పవిత్రమసి యేషాం భాగోఽసి తేభ్యస్త్యా స్వాంకృతోఽసి మధుమతీర్న ఇషస్సృధి
విశ్వేభ్యస్త్యేన్ద్రియేభ్యో దివ్యేభ్యః పార్థివేభ్యో మనస్త్యాఽఘ్జర్వన్తరిక్షమన్విహి స్వాహా త్వా
సుభవః సూర్యాయ దేవేభ్యస్త్యా మరీచివేభ్య ఏష తే యోనిః ప్రాణాయ త్వా॥[౩]

వాచః సప్తచత్వారిగ్ంశత్॥1.4.2॥

ఉపయామగృహీతోఽస్యన్తర్యచ్చ మఘవన్ పాహి సోమమురువ్య రాయః సమిషో
యజస్వాన్తస్తే దధామి ద్యావాపృథివీ అన్తరుర్వన్తరిక్షగ్ం సజోషా దేవైరవరైః
పరైశ్చాన్తర్యామే మఘవన్ మాదయస్వ స్వాంకృతోఽసి మధుమతీర్న ఇషస్సృధి
విశ్వేభ్యస్తేన్ద్రియేభ్యో దివ్యేభ్యః పార్థివేభ్యో మనస్త్వాఽఘ్నార్వన్తరిక్షమన్విహి స్వాహా త్వా
సుభవః సూర్యాయ దేవేభ్యస్తా మరీచివేభ్య ఏష తే యోనిరపానాయ త్వా||[౪]

దేవేభ్యః సప్త చ||1.4.3||

ఆ వాయో భూష శుచిపా ఉప నః సహస్రం తే నియుతో విశ్వవార| ఉపో తే అన్ధో
మద్యమయామి యస్య దేవ దధిషే పూర్వపేయమ్|| ఉపయామగృహీతోఽసి వాయవే
త్వేన్త్రవాయూ ఇమే సుతాః| ఉప ప్రయోభిరాగతమిన్ద్రవో వాముశన్తి హి|
ఉపయామగృహీతోఽసిన్త్రవాయుభ్యాం త్వేష తే యోనిః సజోషాభ్యాం త్వా||[౫]

ఆ వాయో త్రిచత్వారిగ్ంశత్||1.4.4||

అయం వాం మిత్రావరుణా సుతః సోమ ఋతావృధా| మమేదిహ శ్రుతగ్ం హవమ్||
ఉపయామగృహీతోఽసి మిత్రావరుణాభ్యాం త్వేష తే యోనిర్ ఋతాయుభ్యాం త్వా||[౬]

అయం వాం విగ్ంశతిః||1.4.5||

యా వాం కశా మధుమత్యశ్వినా సూనృతావతీ| తయా యజ్ఞం మిమిక్షతమ్||
ఉపయామగృహీతోఽస్యశ్వభ్యాం త్వేష తే యోనిర్మాధ్వభ్యాం త్వా||[౭]

యా వామష్టాదశ||1.4.6||

ప్రాతర్యజౌ వి ముచ్యేథామశ్వినావేహ గచ్ఛతమ్| అస్య సోమస్య పీతయే||

ఉపయామగృహీతోఽస్యశ్వభ్యాం త్వేష తే యోనిరశ్వభ్యాం త్వా||౮|

ప్రాతర్యజుషేకాన్ష విగ్ంశతి||1.4.7||

అయం పేనశ్చేదయత్పుశ్నిగర్భా జ్యోతిర్జరాయూ రజసో విమాసే| ఇమమపాగ్ం సంగమే
సూర్యస్య శిశుం న విప్రా మతిభీ రిహన్తి|| ఉపయామగృహీతోఽసి శణ్డాయ త్వేష తే
యోనిర్వీరతాం పాహి||౯|

అయం పేనః పశ్చవిగ్ంశతి||1.4.8||

తం ప్రత్నథా పూర్వథా విశ్వథేమథా జ్యేష్ఠతాతిం బర్హిషదగ్ం సువర్విదం ప్రతీచీనం
వృజనం దోహసే గిరాఽఽశుం జయన్తమను యాసు వర్ధసే|| ఉపయామగృహీతోఽసి
మర్కాయ త్వేష తే యోనిః ప్రజాః పాహి||౧౦|

తగ్ం షడ్విగ్ంశతి||1.4.9||

యే దేవా దివ్యేకాదశ స్థ పృథివ్యామధ్యేకాదశ స్థాఽపుషదో మహినైకాదశ స్థ తే దేవా
యజ్ఞమిమం జుషధ్వముపయామగృహీతోఽస్యాగ్రయణోఽసి స్వాగ్రయణో జిన్వ యజ్ఞం
జిన్వ యజ్ఞపతిమభి సవనా పాహి విష్ణుస్త్వాం పాతు విశం త్వం పాహీన్త్రియేణైష తే
యోనిర్విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యః||౧౧|

యే దేవా స్త్రి చత్వారిగ్ంశత్||1.4.10||

త్రిగ్ంశత్త్రయశ్చ గణినో రుజన్తో దివగ్ం రుద్రాః పృథివీం చ సచన్తే| ఏకాదశాసో
అపుషదః సుతగ్ం సోమం జుషన్తాగ్ం సవనాయ విశ్వే||
ఉపయామగృహీతోఽస్యాగ్రయణోఽసి స్వాగ్రయణో జిన్వ యజ్ఞం జిన్వ యజ్ఞపతిమభి

స॒వనా॑ పా॒హి వి॒ష్ణుస్త్వా॑ం పా॒తు వి॒శం త్వం పా॑హిన్త్రి॒యేణై॒ష తే॒ యోని॒ర్విశ్వే॑భ్యస్తా॒
దే॒వేభ్యః॑||[౧౨]

త్రి॒గ్ంశద్వి॑చ॒త్వారి॒గ్ంశత్||1.4.11||

ఉ॒పయా॑మగృహీ॒తోఽసీ॑న్త్రాయ త్వా బృ॒హద్వ॑తే వ॒యస్వ॑త ఉ॒క్థాయ॑వే॒ యత్త ఇ॑న్త్ర
బృ॒హద్వ॑యస్త॒స్మై త్వా వి॑ష్ణవే త్త్వి॒ష తే॒ యోని॒ర్నాన్త్రాయ॑ త్వో॒క్థాయ॑వే||[౧౩]

ఉ॒పయా॑మగృహీ॒తో ద్వావి॒గ్ంశతిః॑||1.4.12||

మూ॒ర్ధానం॑ ది॒వో అ॒రతిం॑ పృ॒థివ్యా॑ పై॒శ్వాన॒రమృ॑తాయ జా॒తమ॒గ్నిమ్ క॒విగ్ం
స॒మ్రాజ॑మతి॒థిం జనా॑నామాసన్నా పా॒త్రం జన॑యన్త దే॒వాః|| ఉ॒పయా॑మగృహీ॒తోఽస్య॑గ్న॒యే
త్వా పై॒శ్వాన॒రాయ॑ ధృ॒వోఽసి॑ ధృ॒వక్షి॑తిర్మ॒వాణాం॑ ధృ॒వత॑మోఽచ్యు॒తానా॑మచ్యు॒తక్షి॑త్త॒మ
ఏ॒ష తే॒ యోని॒రగ్న॑యే త్వా పై॒శ్వాన॒రాయ॑||[౧౪]

మూ॒ర్ధానం॑ ప॒శ్చత్రి॒గ్ంశత్||1.4.13||

మ॒ధుశ్చ॑ మా॒ధవశ్చ॑ శు॒క్రశ్చ॑ శు॒చిశ్చ॑ న॒భశ్చ॑ న॒భస్య॑శ్చే॒షశ్చోర్జ్జ॑శ్చ స॒హశ్చ॑ స॒హస్య॑శ్చ
తపశ్చ॑ తప॒స్యశ్చో॑పయా॒మగృహీ॒తోఽసి॑ స॒గ్ంసర్వో॑ఽస్యగ్ంహస్త॒త్యాయ॑ త్వా||[౧౫]

మ॒ధుశ్చ॑ త్రి॒గ్ంశత్||1.4.14||

ఇ॒న్త్రాగ్ని॑ ఆ గ॒తగ్ం సు॒తం గీ॒ర్భిర్న॒భో వరే॑ణ్యమ్ అ॒స్య పా॒తం ధి॒యేషి॒తా||
ఉ॒పయా॑మగృహీ॒తోఽసీ॑న్త్రాగ్నిభ్యాం త్త్వి॒ష తే॒ యోని॒ర్నాన్త్రాగ్ని॑భ్యాం త్వా||[౧౬] ||1.4.15||

ఓ॒మాస॑శ్చర్షణీధృ॒తో విశ్వే॑ దే॒వాస॑ ఆ గ॒తా దా॒శ్వాగ్ంసో॑ దా॒శుషః॑ సు॒తమ్||

ఉపయామగృహీతోఽసి విశ్వేభ్యస్తా దేవేభ్య ఏష తే యోనిర్విశ్వేభ్యస్తా దేవేభ్యః॥[౧౭]
 ఇన్ద్రాగ్నీ ఓమాసో విగ్ంశతిర్విగ్ంశతిః ॥1.4.15-16॥

మరుత్వంతం వృషభం వావృధానమకవారిం దివ్యగ్ం శాసమిన్ద్రమ్ విశ్వాసాహమవసే
 నూతనాయోఽగ్రగ్ం సహోదామిహ తగ్ం హువేమ॥ ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా
 మరుత్వత ఏష తే యోనిర్నాయ త్వా మరుత్వతే॥[౧౮]
 మరుత్వన్తగ్ం షడ్విగ్ంశతిః॥1.4.17॥

ఇన్ద్ర మరుత్వ ఇహ పాహి సోమం యథా శార్యతే అపిబః సుతస్య తవ ప్రణీతీ తవ శూర
 శర్మన్నా వివాసన్తి కవయః సుయజ్ఞాః॥ ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా మరుత్వత ఏష
 తే యోనిర్నాయ త్వా మరుత్వతే॥[౧౯] ॥1.4.18॥

మరుత్వాగ్ం ఇన్ద్ర వృషభో రణాయ పిబా సోమమనుష్వధం మదాయ ఆ సిన్ధుస్య జఠరే
 మధ్వ ఊర్మిం త్వగ్ం రాజాఽసి ప్రదివః సుతానామ్॥ ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా
 మరుత్వత ఏష తే యోనిర్నాయ త్వా మరుత్వతే॥[౨౦]
 ఇన్ద్ర మరుత్వో మరుత్వానేకాన్ త్రిగ్ంశదేకాన్ త్రిగ్ంశతీ॥1.4.18-19॥

మహాగ్ం ఇన్ద్రో య ఓజసా పర్జన్యో వృష్టిమాగ్ం ఇవ స్తోమైర్వధస్య వావృధే॥
 ఉపయామగృహీతోఽసి మహేన్ద్రాయ త్వేష తే యోనిర్మహేన్ద్రాయ త్వా॥[౨౧]
 మహానేకాన్ విగ్ంశతిః॥1.4.20॥

మహాగ్ం ఇన్ద్రో నృవదా చర్షణిప్రా ఉత ద్విబర్హా అమినః సహోభిః అస్మద్రియగ్వావృధే

వీ॒ర్యా॒యో॒క॒రుః పృ॒థుః సు॒కృ॒తః క॒ర్తు॒భి॒ర్భూ॒తః॥ ఉ॒ప॒యా॒మగృ॑హీతో॒ఽసి మ॒హే॒న్ద్రా॒య
త్వే॒ష తే॒ యో॒ని॒ర్మహే॒న్ద్రా॒య త్వా॑॥[౨౨]

మహా॒న్ద్రవత్త॑ష్ట్యేగ్గో॒శతిః॥1.4.21॥

క॒దా చ॒న స్త॒రీర॑సి నే॒న్ద్ర స॒శ్చసి దా॒శుషే॑ ఉ॒పోపే॑న్న మ॒ఘవ॒న్భూ॒య ఇ॒న్న తే దా॒నం
దే॒వస్య పృ॒చ్యతే॑॥ ఉ॒ప॒యా॒మగృ॑హీతో॒ఽస్యాది॒త్యేభ్య॑స్త్వా॥ క॒దా చ॒న ప్ర యు॑చ్ఛస్య॒భే ని
పా॒సి జన్మ॑నీ॒ తురీ॒యాఽది॒త్య స॒వనం త ఇ॒న్ద్రియ॑మా తస్థా॒వమృ॑తం ది॒వి॥ య॒జ్ఞో
దే॒వానాం ప్రత్యే॑తి సు॒మ్నమాది॑త్యాసో భవతా మృ॒డయ॑న్తః॥ ఆ వో॒ఽర్వాచీ
సు॒మతి॑ర్వృ॒త్యాదగ్గో॒హోశ్చి॒ద్యా వరి॑వో॒విత్త॑రా॒సత్॥ వి॒వస్వ ఆది॑త్యే॒ష తే సోమ॑పీ॒థస్తే॑న
మ॒న్దస్వ తే॑న తృ॒ప్య తృ॒ప్యాస్మ తే వ॒యం తర్ప॑యి॒తారో యా ది॒వ్యా వృ॑ష్టిస్త॒యా త్వా
శ్రీ॒ణామి॑॥[౨౩]

వస్వ॒ప్తవి॑గ్గో॒శతిశ్చ॥1.4.22॥

వా॒మమ॒ద్య స॒విత॑ర్వా॒మము శ్వో ది॒పేది॑పే వా॒మమ॒స్మభ్య॑గ్గో సా॒వీః॥ వా॒మస్య హి క్ష॑యస్య
దే॒వ భూ॑రే॒రయా ధి॒యా వా॒మభా॑జః స్వా॒మ॥ ఉ॒ప॒యా॒మగృ॑హీతో॒ఽసి దే॒వాయ త్వా
స॒విత్రే॑॥[౨౪]

వా॒మం చతు॑ర్విగ్గో శతిః॥1.4.23॥

అ॒దభే॑భిః స॒వితః పా॒యుభి॒ష్ట్యగ్గో శి॒వేభి॑ర॒ద్య పరి పా॑హి నో గయమ్॑ హి॒రణ్య॑జి॒హ్వాః
సు॒వితా॒య న॒వ్యసే రక్షా మా॑కి॒ర్నో అ॒ఘశ॑గ్గో॒స ఈ॒శత॑॥ ఉ॒ప॒యా॒మగృ॑హీతో॒ఽసి దే॒వాయ
త్వా స॒విత్రే॑॥[౨౫]

అ॒దభే॑భిస్త్ర॒యోవి॑గ్గో॒శతిః॥1.4.24॥

హి॑రణ్య॑పా॒ణి॒మూ॒తయే॑ స॒వి॒తార॑ము॒ప హ్వా॑యే॒| స చే॑తా దే॒వతా॑ ప॒దమ్॑॥
ఉ॒పయా॑మగృహీ॒తోఽసి॑ దే॒వాయ॑ త్వా స॒విత్రే॑॥[౨౬]
హి॑రణ్య॑పా॒ణిం చతు॑ర్దశః॥1.4.25॥

సు॒శర్మా॑ఽసి సుప్రతి॒ష్ఠానో॑ బృ॒హదు॒క్షీ నమ॑ ఏ॒ష తే॒ యోని॒ర్విశ్వే॑భ్యస్తా॒ దేవే॑భ్యః॥[౨౭]
సు॒శర్మ ద్వాద॑శః॥1.4.26॥

బృ॒హస్ప॑తి॒సుత॑స్య త ఇ॒న్దో ఇ॒న్ద్రియా॑వ॒తః ప॒త్నీవ॑న్తం గ్ర॒హం గృ॑హ్ణా॒మ్యగ్నా॑ ౩ ఇ ప॒త్నీవా॑ ౩
స్స॒జూర్దే॑వేన త్వ॒ష్టా సోమం॑ పి॒బ స్వా॒హా॑॥[౨౮]
బృ॒హస్ప॑తి॒సుత॑స్య ప॒ంచద॑శః॥1.4.27॥

హ॒రిర॑సి హ॒రియో॑జనో హ॒ర్యోః స్థా॒తా వజ్ర॑స్య భ॒ర్తా పృ॑శ్నేః ప్రి॒తా తస్య॑ తే దే॒వ
సోమే॑ష్టయ॒జుషః॑ స్తుత॒స్తోమ॑స్య శస్తో॒క్థస్య॑ హ॒రివ॑న్తం గ్ర॒హం గృ॑హ్ణా॒మి హ॒రిః స్థ
హ॒ర్యోర్ధా॒నాః సహ॑ సో॒మా ఇ॒న్ద్రాయ॑ స్వా॒హా॑॥[౨౯]
హ॒రిర॑సి ప॒ణ్డిగ్గో॑శతిః॥1.4.28॥

అ॒గ్న ఆ॒యాగ్ం॑షి ప॒వస॑ ఆ సు॒వోర్జ్మి॑షం చ నః॒| ఆరే॑ బాధస్వ దు॒చ్ఛనా॑మ్॥
ఉ॒పయా॑మగృహీ॒తోఽస్య॑గ్నయే॒ త్వా తే॑జస్వ॒త ఏ॒ష తే॒ యోని॒రగ్నయే॑ త్వా తే॑జస్వ॒తే॑॥[౩౦]
అ॒గ్న ఆ॒యాగ్ం॑షి త్ర॒యోవి॑గ్గోశతిః॥1.4.29॥

ఉ॒త్తిష్ఠ॑న్వో॒జసా॑ స॒హ పీ॒త్వా శి॒ప్రే అ॑వేపయః॒| సోమ॑మిన్త్ర చ॒మూ సు॒తమ్॑॥

ఉ॒ప॒యా॒మగృ॑హీ॒తోఽ॒సి॒న్త్రా॒య త్వో॑జ॒స్వత॑ ఏ॒ష తే॑ యోని॒రిన్త్రా॒య త్వో॑జ॒స్వతే॑||[30]
ఉత్తి॒ష్ఠన్వే॑క॒విగ్ం॑శతిః||1.4.30||

త॒రణి॑ర్వి॒శ్వద॑ర్శతో జ్యోతి॒ష్కు॑ద॒సి సూ॒ర్యః| వి॒శ్వమా॑ భా॒సి రో॒చనమ్॑||
ఉ॒ప॒యా॒మగృ॑హీ॒తోఽ॒సి సూ॒ర్యా॒య త్వా భ్రా॑జ॒స్వత॑ ఏ॒ష తే॑ యోనిః సూ॒ర్యా॒య త్వా
భ్రా॑జ॒స్వతే॑||[31]
త॒రణి॑ర్విగ్ం॑శతిః||1.4.31||

ఆ ప్రి॒యస్వ॑ మది॒న్తమ॑ సోమ॒ విశ్వా॑భి॒రూతి॑భిః| భ॒వా నః॑ సప్ర॒థస్త॑మః||[32]
ఆ ప్రి॒యస్వ॑ నవ||1.4.32||

ఈ॒యుష్టే॑ యే పూ॒ర్వత॑రామ॒పశ్యన్॑ వృ॒చ్ఛన్తీ॑ము॒షసం॑ మ॒ర్త్యాసః॑| అ॒స్మాభి॑రూ ను
ప్ర॒తిచ॑క్ష్వాఽభూ॒దో తే॑ యన్తి॒ యే అ॒పరీ॑ష ప॒శ్యాన్||[33]
ఈ॒యురే॒కాన్ విగ్ం॑శతిః||1.4.33||

జ్యోతి॒ష్మతీం॑ త్వా సాదయామి జ్యోతి॒ష్కుతం॑ త్వా సాదయామి జ్యోతి॒ర్విదం॑ త్వా
సాదయామి భా॒స్వతీం॑ త్వా సాదయామి జ్వల॒న్తీం త్వా సాదయామి మ॒ల్మలా॒భవ॑న్తీం త్వా
సాదయామి దీ॒ప్యమా॑నాం త్వా సాదయామి రో॒చమా॑నాం త్వా సాదయామ్య॒జస్రాం॑ త్వా
సాదయామి బృ॒హజ్యోతి॑షం త్వా సాదయామి బో॒ధయ॑న్తీం త్వా సాదయామి జాగ్ర॒తీం
త్వా సాదయామి||[34]
జ్యోతి॒ష్మతీగ్ం॑ పట్రి॒గ్ంశత్||1.4.34||

ప్ర॒యా॒సా॒య స్వా॑హో॒ఽయా॒సా॒య స్వా॑హో వి॒యా॒సా॒య స్వా॑హో సం॒యా॒సా॒య
 స్వా॑హో॒ద్యా॒సా॒య స్వా॑హో॒ఽవ॒యా॒సా॒య స్వా॑హో శు॒చే స్వా॑హో శో॒కా॒య స్వా॑హో తప్య॑త్వై
 స్వా॑హో తప॑తే స్వా॑హో బ్ర॒హ్మ॒హ॒త్యా॒యై స్వా॑హో సర్వ॑స్మై స్వా॑హో॥[3౬]

ప్ర॒యా॒సా॒య చతు॑ర్వి॒గ్ం శతిః॥1.4.35॥

చి॒త్త॒గ్ం సం॑తాసే॒న భ॒వం య॒క్నా రు॒ద్రం తని॑మ్నా ప॒శుప॑తిగ్ం సూ॒లహృ॑దయేనాగ్నిగ్ం
 హృ॑దయేన రు॒ద్రం లో॒హితే॑న శ॒ర్వం మత॑స్నాభ్యాం మహా॑దే॒వమ॒న్తః పా॑ర్శ్వేనౌషి॒ష్ఠహ॑నగ్ం
 శి॒ఙ్గీని॑కోశ్యాభ్యామ్॥[3౭]

చి॒త్త॒మష్టా॑దశ॥1.4.36॥

ఆ తి॑ష్ఠ వృ॒త్రహ॑న్తథం యు॒క్తా తే బ్ర॒హ్మ॒ణా హ॑రీ॥ అ॒ర్వాచీ॑నగ్ం సు తే మనో॑ గ్రా॒వా
 కృ॑ణోతు వగ్నునా॥ ఉప॒యామ॑గృహీతో॒ఽసీ॒న్త్రాయ త్వా పో॑డశిన ఏ॒ష తే యోని॑రిన్త్రాయ
 త్వా పో॑డశినే॥[3౮]

ఆ తి॑ష్ఠ షడ్వి॒గ్ం శతిః॥1.4.37॥

ఇ॒న్త్రమి॑ద్ధరీ వహతో॒ఽప్రతి॑ధృష్టశవసమృషీ॒ణాం చ స్తు॑తీరుప య॒జ్ఞం చ మా॑నుషా॒ణామ్॥
 ఉప॒యామ॑గృహీతో॒ఽసీ॒న్త్రాయ త్వా పో॑డశిన ఏ॒ష తే యోని॑రిన్త్రాయ త్వా పో॑డశినే॥[౩౯]

ఇ॒న్త్రమి॑త్త్రయోవి॒గ్ం శతిః॥1.4.38॥

అసా॑వి సోమ ఇ॒న్త్ర తే శవి॑ష్ఠ ధృష్ణ॒వా గ॑హి॥ ఆ త్వా పృ॒ణక్తి॑న్త్రియగ్ం ర॒జః సూ॒ర్యం న
 ర॒శ్మిభిః॥ ఉప॒యామ॑గృహీతో॒ఽసీ॒న్త్రాయ త్వా పో॑డశిన ఏ॒ష తే యోని॑రిన్త్రాయ త్వా
 పో॑డశినే॥[౪౦]

అసావి సప్తవిగ్ంశతిః॥1.4.39॥

సర్వస్య ప్రతిశీవరీ భూమిస్తోపస్థ ఆఽధితః స్తోనాఽస్మై సుషదా భవ యచ్ఛాఽస్మై శర్మ
సప్రథాః॥ ఉపయామగృహీతోఽసీన్త్రాయ త్వా పోడశిన ఏష తే యోనిరిన్త్రాయ త్వా
పోడశినే॥[౪౦] ॥1.4.40॥

మహాగ్ం ఇన్తో వజ్రబాహుః పోడశీ శర్మ యచ్ఛతు స్వస్తి నో మఘవా కరోతు హన్తు
పాప్మానం యోఽస్మాన్ద్విష్టి॥ ఉపయామగృహీతోఽసీన్త్రాయ త్వా పోడశిన ఏష తే
యోనిరిన్త్రాయ త్వా పోడశినే॥[౪౧]

సర్వస్య మహాస్థ్విగ్ంశతిష్ఠ్విగ్ంశతిః ॥1.4.40-41॥

సజోషా ఇన్త్ర సగణో మరుద్భిః సోమం పిబ వృత్రహఞ్శార విద్వాన్ జహి శత్రూగ్ంరప
మృధో నుదస్వాఽథాఽభయం కృణుహి విశ్వతో నః॥ ఉపయామగృహీతోఽసీన్త్రాయ త్వా
పోడశిన ఏష తే యోనిరిన్త్రాయ త్వా పోడశినే॥[౪౩]

సజోషాస్త్రీగ్ంశత్॥1.4.42॥

ఉదు త్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః దృశీ విశ్వాయ సూర్యమ్॥ చిత్రం
దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాఽగ్నీః ఆఽప్రా ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షగ్ం
సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ॥ అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్ విశ్వాని దేవ
వయునాని విద్వాన్ యుయోధ్యస్మజ్జహురాణమేనో భూయిష్ఠాం తే నమఉక్తిం విధేమ॥
దివం గచ్ఛ సువః పత రూపేణ [౪౪] వో రూపమభ్యైమి వయసా వయః తుథో వో
విశ్వవేదా వి భజతు వర్షిష్ఠే అధి నాకే॥ ఏతత్తే అగ్నే రాధ ఐతి సోమచ్యుతం తన్మిత్రస్య

పథా న॒య॒ర్త॒స్య పథా ప్రి॑త చ॒న్త॒దక్షి॑ణా య॒జ్ఞస్య॑ పథా సు॒వితా న॒యన్తీ॑ర్ బ్రా॒హ్మ॒ణమ॒ద్య
రా॒ధ్యాస॑మృషి॒మార్షే॑యం పి॒తృమ॑న్తం పై॒తృమ॑త్యగ్ం సు॒ధాతు॑దక్షిణం వి సు॒వః ప॒శ్య
వ్యన్త॑రిక్షం య॒తస్య॑ సద॒స్యైర॑స్మద్దా॒త్రా దే॒వత్రా గ॑చ్ఛత మధు॒మతీః ప్ర॒దాతా॑రమా
వి॒శతాఽన॑వహో॒యాఽస్మాన్ దే॒వయా॑నేన పథే॒త సు॒కృతాం లోకే॑ సీదత తన్నః సగ్గ్స్సృ॒తమ్॥

[౪౫]

రూపేణ సదస్యైరష్టాదశ చ॥1.4.43॥

ధాతా రాతిః స॒వితే॑దం జుష॒న్తాం ప్ర॒జాప॑తిర్నిధి॒పతి॑ర్నో అగ్నిః॥ త్వష్టా విష్ణుః ప్ర॒జయా సగ్ం
రరాణో య॒జమా॑నాయ ద్ర॒విణం దధా॑తు॥ సమి॒న్త్రణో మన॑సా నేషి గో॒భిః సగ్ం
సూరి॑భిర్మఘవన్త॒న్గ్ స్వస్త్వా॑ సం బ్ర॒హ్మణా దే॒వకృ॑తం యద॒స్తి సం దే॒వానాగ్ం సు॒మత్యా
య॒జ్ఞియా॑నామ్॥ సం వర్చ॑సా పయ॑సా సం తనూ॒భిరగ॑న్మహి మన॑సా సగ్ం శివేన॑ త్వష్టా
నో అత్ర॑వ రి॒వః కృ॑ణో- [౪౬] త్వను మార్ఘ్న తనువో యద్విలి॒ష్టమ్॥ యద॒ద్య త్వా
ప్రయ॑తి య॒జ్ఞే అ॒స్మిన్నగ్నే హోతా॑రమ॒వృణీ॑మహిహ॒ బుధ॑గయాడృధగుతాఽశమి॒ష్టాః
ప్ర॒జానన్ య॒జ్ఞము॑ప యాహి విద్వాన్॥ స్వగా వో దే॒వాః సద॑నమకర్మ య ఆజగ్మ
సవ॑నేదం జుషా॒ణాః జక్షి॑వాగ్ంసః పపి॒వాగ్ంసశ్చ విశ్వే॑ఽస్మి ధత్త వస॑వో వసూ॒ని॥
యానాఽవహ॑ ఉశతో దే॒వ దే॒వాన్తాన్ [౪౭] ప్రి॒య స్వే అగ్నే స॒ధస్థే॑ వహమానా భరమా॒ణా
హవీ॑గ్ంషి వసుం ఘర్మం ది॒వమా తి॒ష్ఠతాఽను॑॥ య॒జ్ఞ య॒జ్ఞం గచ్ఛ॑ య॒జ్ఞప॑తిం గచ్ఛ
స్వాం యోనిం గచ్ఛ॑ స్వా॒హైష తే॑ య॒జ్ఞో య॒జ్ఞప॑తే సహసూ॒క్తవా॑కః సువీ॒రః స్వాహా దే॒వా
గాతు॑విదో గాతుం విత్త్వా గాతుమి॒త మన॑సస్పత ఇ॒మం నో దే॒వ దే॒వేషు॑ య॒జ్ఞగ్ం స్వాహా
వాచి స్వాహా వాతే॑ ధా ॥[౪౮]

కృణోతు తానష్టాచత్వారిగ్ంశచ్చ॥1.4.44॥

ఉ॒రుగ్ం హి॑ రా॒జా వ॑రు॒ణశ్చ॑కార॒ సూ॒ర్యా॒య ప॑న్థామ॒న్వేత॑వా ఉ॒| అ॒పదే॑ పా॒దా
ప్ర॒తి॒ధాత॑వేకరు॒తాప॑వక్తా హృ॒దయా॑విధశ్చిత్|| శతం॑ తే రా॒జన్బి॒షజః॑ స॒హస్ర॑ము॒ర్వీ
గ॒మ్భీరా సు॑మతిష్ఠే అస్సు॒| బా॒ధస్వ ద్వే॒షో నిర్॑ఋతిం పరా॒హైః కృ॒తం చి॒దేనః॑ ప్ర
ము॒ముగ్ధ్య॑స్మత్|| అభి॒ష్ఠితో॑ వరు॒ణస్య॑ పాశోఽగ్నే॒రనీ॑కమప ఆ వి॒వేశ॑| అపాం
నపా॒తృతి॑రక్ష॒న్నసు॑ర్యం దమే॒దమే [౪౯] సమి॑ధం యక్ష్యగ్నే॒| ప్రతి॑ తే జిహ్వో
ఘృ॒తము॑చ్ఛరణ్యేథ॒స్సము॑ద్రే తే హృ॒దయా॑మప్స్వ॒ంతః| సం త్వా వి॑శన్తోషధీరు॒తాపో
య॒జ్ఞస్య॑ త్వా య॒జ్ఞప॑తే హవి॒ర్భిః| సూ॒క్తవా॑కే నమో॒వాకే వి॑ధేమా॒వభృ॑థ ని చ॒ఙ్గాణ
నిచే॒రుర॑సి ని చ॒ఙ్గాణా॑వ దే॒వైర్దే॒వకృ॒తమే॑నోయాడవ మ॒ర్త్యైర్మర్త్య॑కృతము॒రోరా నో
దే॒వ రి॒షస్సా॑హి సుమి॒త్రా న ఆప॑ ఓషధయః [౫౦] సన్తు దు॒ర్మిత్రా॑స్తస్మై
భూ॒యాసు॑ర్యోఽస్మాన్ద్విష్టి॒యం చ వ॑యం ద్వి॒ష్మో దే॒వీరా॑ప ఏ॒ష వో గ॑ర్భస్తం వః
సు॒ప్రీత॑గ్ం సుభృతమకర్మ దే॒వేషు॑ నః సుకృతో బ్రాతాతృతియుతో వరు॒ణస్య॑ పాశః
ప్రత్య॑స్తో వరు॒ణస్య॑ పాశ ఏ॒థోఽస్యే॒ధిషీ॑మహి సమి॒దసి॑ తేజోఽసి తేజో మయి ధే॒హ్యపో
అన్వ॑చారిషగ్ం రసేన సమస్పృక్ష్మహి॒| పయ॑స్వాగ్ం అగ్న ఆగమం తం మా సగ్ం సృ॒జ
వర్చ॑సా[౫౦]

దమే॒దమ॑ ఓషధయ ఆ షట్స||1.4.45||

యస్తా॒స్వ హృ॑దా కీ॒రిణా॑ మన్యమానోఽమర్త్యం మర్త్యో జోహవీమి॒| జాత॑వేదో యశో
అస్మా॒సు ధే॑హి ప్ర॒జాభి॑రగ్నే అమృతత్వమశ్యామ్|| యస్మై త్వగ్ం సుకృతే జాతవేద ఉ
లోక॑మగ్నే కృణవః స్యోనమ్| అశ్వినగ్ం స పు॒త్రిణం॑ వీరవ॒ంతం గో॑మ॒ంతగ్ం ర॒యిం నశ॑తే
స్వస్తి॒|| త్వే సు పు॒త్ర శ॒వసో॑ఽవృత్రన్ కామ కాతయః| న త్వామిన్త్రాతి రిచ్యతే|| ఉక్థఉక్థే
సోమ॑ ఇన్త్రం మమాద నీథేనీథే మఘవానగ్ం [౫౧] సుతాసః| యదీగ్ం సబాధః పితరం న
పు॒త్రాః సమా॑నదక్షా అవసే హవన్తి॒|| అగ్నే రసేన తేజసా జాతవేదో వి రోచసే॒|

రక్షోహః॑మీ॒వచా॑త॒నః॥ అ॒పో అ॒న్వచారి॑షగ్ం ర॒సేన॑ స॒మసృ॑క్ష॒మహి॑ ప॒యస్వాగ్ం॑ అ॒గ్న
 ఆ॒గమం॑ తం మా సగ్ం సృ॒జ వర్చ॑సా॥ వసు॒ర్వసు॑పతిర్ హి॒కమ॑స్యగ్నీ వి॒భావ॑సుః॥ స్యామ
 తే సు॒మతా॑వపి॥ త్వామగ్నీ వసు॒పతిం॑ వసూ॒నామ॑భి ప్ర మ॒న్థే [౩౩] అ॒ధ్వరే॑షు రాజన్మ
 త్వయా వా॒జం వా॒జయన్తో॑ జయేమాభి ష్యామ పృథు॒తీర్మర్త్యా॑నామ్॥ త్వామగ్నీ
 వా॒జసా॑త॒మం విప్రా॑ వర్ధ॒న్తి సు॑ష్టుతమ్॥ స నో రా॒స్వ సు॑వీర్యమ్॥ అ॒యం నో అ॒గ్నిర్వరి॑వః
 కృ॒ణోత్వ॑యం మృ॒ధః పు॒ర ఏతు॑ ప్రభి॒న్దన్మ॑॥ అ॒యగ్ం శత్రూ॑ఞ్జయతు జర్హ॒షాణో॑యం
 వా॒జం జయ॑తు వా॒జసా॑తౌ॥ అ॒గ్నినా॑గ్నిః సమి॒ధ్యతే॑ క॒వి-ర్న॒హపతి॑-ర్మ॒వా
 హ॒వ్యవా॑డ్జహ్వో॒స్యః॥ త్వగ్ం హ్యగ్నీ అ॒గ్నినా॑ విప్రో విప్రే॒ణ స॒న్ధతా॑ సఖా సఖ్యా సమి॒ధ్యసే॑॥
 ఉదగ్నీ శుచయస్తవ వి జ్యోతిషా॥[౩౪]

మ॒ఘవా॑నం మ॒న్థే హ్యగ్నీ॑ చతుర్థశః॥1.4.46॥

వా॒చః ప్రా॑ణాయ త్వా ఉ॒పయా॑మ గృహీ॒తోశ్య॑పానాయ త్వా ఆ వాయో వాయవే సజోషాభ్యాం త్వా అ॒యమృ॑తాయుభ్యాం
 త్వా యా వామ॒శ్శిభ్యాం॑ మాధ్వేభ్యాం త్వా ప్రాత॒ర్యజా॑వశ్శిభ్యాం త్వా అ॒యం వే॒నశ్శ॑ణ్డాయ త్వేష తే యోనిర్వీరతాం పాహి
 తం మ॒ర్యా॑య త్వేష తే యోనిః ప్ర॒జాః పాహి॑ యే దే॒వాస్త్రీ॑శదాగ్రయణోసి విశ్వేభ్యస్తా దేవేభ్యః ఉ॒పయా॑మ
 గృహీ॒తోసీ॑న్త్రాయ త్వోక్థాయవే మూర్ధానమగ్నయే త్వా వైశ్వా॒నరాయ॑ మధుశ్చ సగ్ం సర్వోసి ఇన్త్రాగ్నీ ఇన్త్రాగ్నిభ్యాం త్వా
 ఓ॒మాసో॑ విశ్వేభ్యస్తా దేవేభ్యః మ॒రుత్వ॑న్తం త్రీణీన్త్రాయ త్వా మ॒రుత్వ॑తే మహాన్దే॒వ మహీ॑న్త్రాయ త్వా
 కదా॒చనా॑దిత్యేభ్యస్తా కదా చన స్త్రీర్వి॒వస్వ॑ ఆదిత్య ఇన్త్రగ్ం శుచిరపః వామం త్రీన్దే॒వాయ॑ త్వా స॒విత్రే॑
 సు॒శమా॑ర్విశ్వేభ్యస్తా దేవేభ్యః బృహ॒స్పతి॑స్త్వష్ట్రా సోమం పిబ స్వాహా హరిరసి సహ సోమా ఇన్త్రాయ స్వాహా అగ్న
 ఆ॒యాగ్ం పృ॒గ్నయే॑ త్వా తే॒జస్వ॑తే ఉ॒త్తిష్ఠ॑న్మిన్త్రాయ త్వో॒జస్వ॑తే తరణి॒స్సూర్యా॑య త్వా భృ॒జస్వ॑తే ఆ తిష్ఠాద్భ్యాష్టడద్రాయ
 త్వా షో॒డశి॑నే ఉ॒దు త్యం చి॒త్రమ్ అ॒గ్నేన॑య ది॒వం గ॒చ్ఛ ఉ॒రుమా॑యుష్టే యద్దే॒వా ము॑ముగ్ని అగ్నా వి॒ష్ణు ము॑ముక్తమ్
 పరా వై ప॒జ్జగ్మః॑ దే॒వా వై యే దే॒వాః ప॒జ్జగ్మః॑ పరా వై స॒వాచమ్॑ దే॒వాసు॑రాః కార్యమ్ భూమి॒ర్యతృ॑ప్యన్
 ప్ర॒జాపతి॑ర్యక్షుధ్యన్ భూమి॒రాది॑త్యా వై అగ్ని హోత్ర॒మాదిత్యో॑ వై భూమి॒ర్లక॑స్సలేకస్సలేకః వి॒ష్ణోరు॑దుత్తమమ్ అన్నపతే
 పు॒నస్తా॑దిత్యా యస్తా సు॒ష్టుతమ్॑ త్వమగ్నీ సు॒ష్టుతి॑మ్ యస్తా విరోచ॒సే త్వమగ్నీ॑ వి చర॒షణే॑॥

ఆ దదే యే దేవా మహానుత్తిష్ఠస్సర్వస్య సన్తుదుర్మితాశ్చతుఃపఞ్చశత్||54||
ఆ దదే తవ వి జ్యోతిషా||

॥శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ ఇతి ప్రథమకాండో చతుర్థః ప్రశ్నః ॥